

Warszawa, dnia 1 czerwca 2015 r.

**Zakres upoważnienia do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego w Polsce –
uchwała Sądu Najwyższego**

W dniu 26 lutego 2014 r. Sąd Najwyższy podjął uchwałę, w której stwierdził, że **osoba upoważniona w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego, której dane zostały objęte wpisem tego oddziału do Krajowego Rejestru Sądowego, może udzielić pełnomocnictwa procesowego do zastępowania przedsiębiorcy zagranicznego w sprawach o roszczenia związane z działalnością tego oddziału** (sygn. akt III CZP 103/13, dalej „Uchwała”).

Uzasadniając przyjęte stanowisko, Sąd Najwyższy w pierwszej kolejności przybliżył istotę oddziału przedsiębiorcy zagranicznego w Polsce.

Sąd Najwyższy przypomniał, że **przedsiębiorcy zagraniczni mogą, na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla wykonywania na terytorium naszego kraju działalności gospodarczej**. Stanowi o tym art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2015 r. poz. 584, dalej „u.s.d.g.”).

W rezultacie, jak wskazał Sąd Najwyższy, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą może prowadzić tylko oddział przedsiębiorcy zagranicznego i tylko w zakresie przedmiotu działalności tego przedsiębiorcy. Ww. oddział podlega przy tym rejestracji w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Pomimo to, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy, oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie ma odrębnej od tego przedsiębiorcy podmiotowości w sferze prawa cywilnego (odrębnej osobowości prawnej).

Powyższe pokazuje zatem, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego w Polsce stanowi dosyć złożoną instytucję. Podobnie złożone zagadnienie stanowi określenie statusu prawnego osoby upoważnionej do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego ustanawianej w ww. oddziale.

Obowiązek ustanowienia osoby upoważnionej w oddziale w Polsce do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego wprowadza art. 87 u.s.d.g. Dalsze przepisy wymagają także ujawnienia danych ww. osoby w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. W Uchwale Sąd Najwyższy przeanalizował prezentowane w piśmiennictwie prawniczym różne poglądy dotyczące statusu prawnego takiej osoby. Ostatecznie Sąd Najwyższy stwierdził, że

art. 87 u.s.d.g. zawiera regulację autonomiczną, nie dającą się w pełni wprost utożsamić z żadną z klasycznych konstrukcji prawa cywilnego, w tym także z pełnomocnictwem. Zdaniem Sądu Najwyższego konstrukcja ta łączy w sobie elementy przedstawicielstwa oraz upoważnienia do dokonywania czynności faktycznych.

Oprócz powyższego Sąd Najwyższy zaznaczył, że **obowiązek ustanowienia osoby upoważnionej do reprezentacji przedsiębiorcy zagranicznego ma na celu przede wszystkim zapewnienie, by sprawy tego przedsiębiorcy skupione w oddziale były prowadzone skutecznie i sprawnie – przy zachowaniu koniecznej dozy autonomii** (a zatem wykluczeniu konieczności zwracania się w każdej z tych spraw do kraju macierzystego przedsiębiorcy). Poza tym ww. obowiązek pełni funkcje gwarancyjne – zapewnia, że przedsiębiorca zagraniczny będzie reprezentowany w sposób prawnie skuteczny i efektywny w sensie praktycznym.

W rezultacie zdaniem Sądu Najwyższego uzasadnione jest przyjęcie, że upoważnienie osoby reprezentującej przedsiębiorcę zagranicznego w oddziale tego przedsiębiorcy w Polsce obejmuje wszystkie te czynności, które pozwolą na możliwie pełne, kompleksowe i samodzielne prowadzenie spraw oddziału. Wobec tego należy przyjąć, że zakres umocowania wynikający z art. 87 u.s.d.g., obejmuje także uprawnienie do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego w postępowaniu sądowym, a co za tym idzie – umocowanie do udzielenia pełnomocnictwa występującym w takich postępowaniach pełnomocnikom procesowym.

Warto w odniesieniu do powyższego wskazać, że Sąd Najwyższy wyprowadził przedstawione wnioski przede wszystkim z tego, że art. 87 u.s.d.g. zobowiązuje do ustanowienia osoby upoważnionej do „reprezentowania” przedsiębiorcy zagranicznego i nie ogranicza tego upoważnienia wyłącznie do czynności materialno-prawnych. Poza tym zdaniem Sądu Najwyższego, gdyby ograniczyć zakres umocowania osoby upoważnionej przez wyłączenie jej udziału w czynnościach sądowych, regulacja przewidziana w art. 87 u.s.d.g. miałaby charakter ułomny z punktu widzenia jej celów i to zarówno z punktu widzenia przedsiębiorcy zagranicznego, jak również osób trzecich pozostających w stosunkach prawnych z tym przedsiębiorcą.

Poza powyższym Sąd Najwyższy podkreślił, że sam fakt ujawnienia danej osoby w rejestrze przedsiębiorców jako „reprezentanta” przedsiębiorcy zagranicznego w oddziale stwarza podstawę do uznania, że może ona skutecznie udzielać pełnomocnictw procesowych w imieniu przedsiębiorcy zagranicznego.

Podsumowując, w Uchwale Sąd Najwyższy wskazał, że zakres umocowania osoby upoważnionej w oddziale przedsiębiorcy zagranicznego do jego reprezentacji obejmuje także uprawnienie do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego w postępowaniach sądowych. W rezultacie ww. osoba jest także uprawniona do udzielenia pełnomocnictwa procesowego do zastępowania przedsiębiorcy zagranicznego w sprawach o roszczenia związane z działalnością tego oddziału.

W przypadku jakichkolwiek pytań bądź wątpliwości, pozostajemy do Państwa dyspozycji.

Z wyrazami szacunku,

M. Szulikowski i Partnerzy Kancelaria Prawna

Niniejsze memorandum ma charakter wyłącznie informacyjny i jest przedmiotem praw autorskich M. Szulikowski i Partnerzy Kancelarii Prawnej.